

Fütüristler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Mustafa Aykut:

“COVID-19 virüsü bizi fabrika ayarlarımıza döndürdü”

Daha düne kadar robotları, otonom araçları, yapay zekayı, makine öğrenmesini, ultra geniş bant iletişimi, nesnelerin internetini, büyük veriyi, 5G'yi, sanal ve artırılmış gerçeklik olgusunu, blokzinciri, kripto paraları, giyilebilir teknolojileri, genom teknolojilerini, nano teknolojiyi, hassas tıp uygulamalarını, dijital dönüşümü, Endüstri 4.0'ı, Toplum 5.0'ı nasıl ve ne zaman kullanacağımızı konuşuyor, bununla ilgili toplantılar, konferanslar düzenliyorduk. Tüm bu gelişmeler yaşanırken doğa, COVID-19 adı verilen virüsle, insanoğluna yaşamın bize bahşedilmiş bir nimet olduğunu söyledi. Fütüristler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Mustafa Aykut, sadece doğayı değil, kendimizi de hoyratça tüketiyorduk derken, doğa, insani değerler, ilişkiler, aile, eşitlik, paylaşma, özgürlük, barış, adalet gibi kavramların metamorfoza uğradığını belirtiyor ve ekliyor: “COVID-19 virüsü bizi fabrika ayarlarımıza döndürdü.”

Dr. Mustafa Aykut

“2020 yılının ilk aylarından itibaren ‘Fütüristler Derneği’ Yönetim Kurulu Başkanlığı’nı yürütüyorum. Mesleğim gereği yurt dışında cep telefonları teknolojisini geliştirirken hem bulunduğum ülkeler hem de yaptığım iş gereği, gelecekte insanların nasıl bir dünyada yaşayacaklarını merak ve hayal edip, ona uygun senaryolar oluşturmaya çalışırken, yaptığım şeyin ‘fütürizm’ olduğunu fark ettim. Otodidaktif olarak öğrenmeye çalıştım. Dünya üzerinde tanınmış ‘fütüristler’ ile iletişime geçip onlardan ilham aldım. Türkiye’de 2005 yılında kurulan ‘Fütüristler Derneği’ne katılıp aktif profesyonel ‘fütürist’ olarak katkı vermeye başladım. Derneğimizin birçok faaliyetinin yanı sıra halen farklı üniversitelerde gençlere kendi olumlu geleceklerini kendilerinin tasarlayabileceklerini öğretiyorum.”

COVID-19 salgını ile hayata bakış açımızın değiştiği kesin. Bugüne kadar kaynakları tüketme biçimimiz, günlük hayatta kullandığımız araçlar değişti. Bu süreç insanları ve bakış açılarını nasıl etkiledi? Doğa-ya, insana ve teknolojiye bakışını nasıl değiştirdi?

Sadece doğayı değil, kendimizi de hoyratça tüketiyorduk. Kapitalizmin dayattığı neo-liberalizm, eğer satıcı taraftaysak bize 'müşteri odaklı', alıcı taraftaysak 'marka odaklı' olmayı empoze ediyordu. Bu ikili sarmal içerisinde doğa, insani değerler, ilişkiler, aile, eşitlik, paylaşma, özgürlük, barış, adalet gibi kavramlar metamorfoza uğradı. Her şeyi avuç içine sığdırdığımız cep telefonlarına 'app' olarak yükledik. Düşüncelerimizi, eleştirilerimizi, duygularımızı kimliğimizi gizleyerek oradan ifade ettik. Biz kim olduğumuzu gizleyince acımasızlaştık, bencilleştik, kötüleştik. İyiler git gide azaldı. Seslerini duyuramaz oldular. COVID-19 virüsü bizi fabrika ayarlarımıza döndürdü. Bugün mağarada yaşayan, dışarı çıkınca vahşi hayvana yem olmaktan korkan taş devri insanından ne farkımız kaldı. Ailemizden başlayarak, yakınlarımız, şehrimizde, ülkemizde hatta başka ülkelerde yaşayan insanlarla empati yapabiliyoruz.

İtalya'da, Ekvator'da yaşananlar içimizi burkmuyor mu? Doğanın bize bahşedilmiş bir nimet olduğunu anlamadık mı?

“Hızlı dönüşüm bazı sektörleri kökten değiştirecek”

Şu sıralar ilk aşamanın en sancılı döneminden geçiyoruz. Salgından sonra nasıl bir yenisünya bizi bekliyor olacak? Bu konuda Fütüristlerin öngörülleri neler olacak?

Biz fütüristler yıllardır, 10-20 hatta 40-50 yıl sonra nasıl bir dünya ve nasıl bir yaşam olacağını anlamaya ve anlatmaya çalışıyoruz. COVID-19 salgını zaten beklediğimiz değişiklikleri alt üst etmedi. Tam tersine tarihi hızlandırdı. 10 yıl içinde beklediğimiz bazı şeyleri 1 yıl, 50 yıl içinde beklediğimiz bazı şeyleri ise 5 yıl içerisinde görmek şaşırtıcı olmaz. Örnek olarak, uzaktan çalışma, okula gitmeden eğitim, robotlar ve dronlardan yararlanma, bireysel (hassas) tıp, sanal gerçeklik, kripto paralar, sensörler, yapay zeka uygulamaları, otonom üretim (Endüstri 4.0) ve daha birçoğu aniden ve zorunlu olarak günlük ya-

şantımıza giriverdi. Bilim ve teknolojinin önemi daha iyi anlaşıldı. Bu hızlı dönüşüm bazı sektörleri kökten değiştirecek hatta bir kısmının yok olmasına neden olacak. Z-kuşağının yaşadığı evrene ışınlanmış gibi olacağız. COVID-19 öncesi değer verdiğimiz şeyler değersizleşebilecek. Örneğin markalı giyim kuşam, şatafatlı evler, lüks arabalar, özel jetler, pahalı restoranlar, ayrıcalıklı yaşam tarzları bunlara paye vermeyen yaşam tarzlarıyla adeta eşitlendi. Şimdi insanlar kendilerini yönetenleri daha açık sorgulayacaklar. Salgın sırasında birinde çok az insan kaybı oluyorsa, onunla kıyaslandığında çok fazla insan kaybının olduğu ülkede yöneticilerin önüne bunun faturası konulacak. Sivil toplum örgütlerinin önemi ve gücü artacak.

“Popülist politikaları terk edersek başa daha çabuk döneriz”

Mayıs ayı sonu gibi bu sürecin yavaşlayacağı konuşuluyor. Bu süreçte ekonomide yaşanan büyük tahribat iyice belirginleşecek ve küresel ekonomi daha da küçülecek. İşsizlik oranları artacak. Ekonomik anlamda bu durumda en çok hangi ülkeler etkilenecek, toparlanma sürecine ne zaman girilecek? Geleceğin ekonomisinde neler öne çıkacak?

Parası ve üretim güçlü olan ülkelerin işi daha kolay. Dolar ve Euro basarak, vatandaşınıza dağıtabiliyorsunuz. Oysa gelişmekte olan ya da gelişmemiş ülkeleri büyük sıkıntılar bekliyor. Hastalıktan büyük kayıplarla çıktıklarında yoksullaşan halkı kontrol altında tutmak için yönetimler daha totaliter hale gelebilir. Bunun sonucu olarak gelişmiş ülkelerin bu ülkelere müdahaleleri söz konusu olursa, egemenlikleri tehlikeye girer. Tarihin utanacağı şeylerin olmaması için sağduyulu liderlere her zamankinden daha çok ihtiyaç var. Çok açıkça görüldü ki, 'Mars'a insan göndermeye az kaldı' diyen ülke, 10 Cent'lik yüz maskesine muhtaç oldu. Gelişmiş ülkeler 21. yüzyılda korsanlık yapıp, maske yüklü gemileri birbirlerinden kaçırdılar. Bedenin neresi ağırırsa ağrısın,

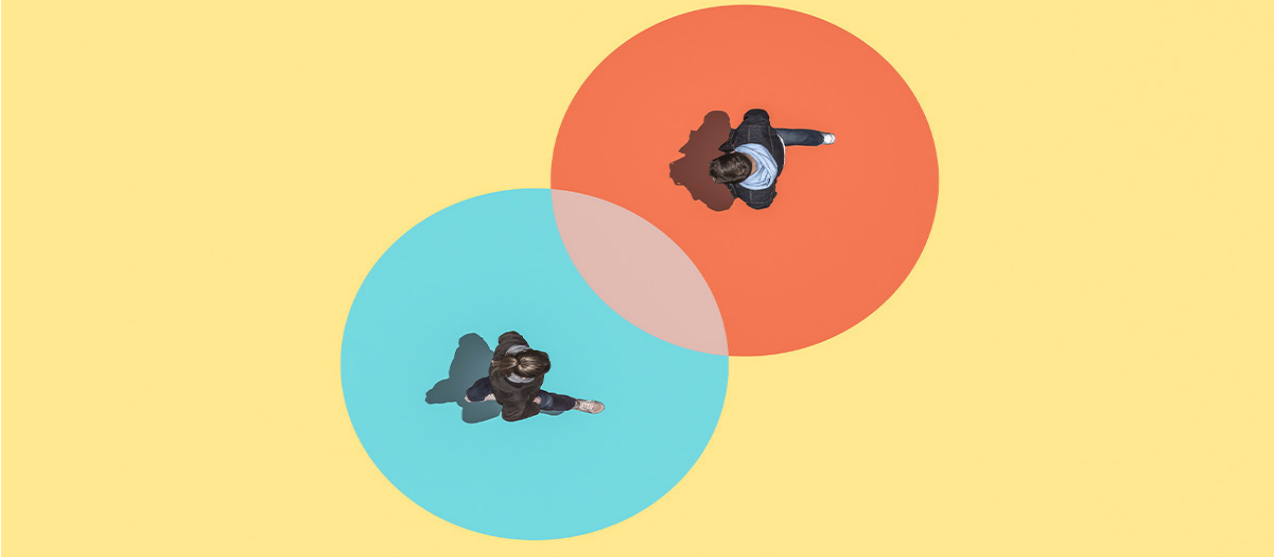
“Fütürizm’e ve onun uzgörü metodolojilerine her zamankinden daha fazla gereksinim duyuluyor”

“COVID-19’un ne kadar olumsuz etkilerinin olduğunu her yerde konuşuyoruz. Hepimizi üzen bu gerçekler şu anda odağımızı salgının bir an önce durdurulmasına yönlendiriyor. Her ne kadar arkada büyük acılar da bıraksa, salgın bitip gidince olumlu etkileri de bir tortu gibi gün yüzüne çıkacak. Bu değerli tortuda görülecek şeylerden birisi de, şirketler ve ülkeler için stratejik planlamaların ne kadar yetersiz kaldığı, ‘fütürizm’e ve onun uzgörü metodolojilerine her zamankinden çok daha fazla gereksinim olduğudur.”

insan kendini kötü hisseder. Bu tüm canlı-cansız varlıkların bir arada yaşadığı dünya için de böyle. Artık bunu öğrenmeliyiz. COVID-19 her şeyi değiştirecek. Başa döneceğiz. Ama popülist politikaları terk edersek daha çabuk döneriz.

Teleworking, evden online üretime katılma, uzaktan eğitim yakın geleceğin en önemli gündem başlıkları arasına giriyor. Bu alanlarda neler değişiyor, neler ön plana çıkıyor?

Uzakta eğitim, uzaktan üretim, uzaktan teşhis ve tedavi, kısaca her şeyin uzaktan yapılıp yapılamayacağını test ettiğimiz bir döneme girdik. Şimdi evlerimize kapandık. Her şeyi buradan yapmaya çalışıyoruz. Çok yakında ev ile sınırlı kalmayacağız. İstedikimiz yerden yapacağız. Bu altyapı ve işletme maliyetlerini düşürecek, verimi artıracak. Aylık ücret yerine, tamamlanan iş başına ücretlendirme benimsenecek. Öyle olunca, liyakat, beceriler ön plana çıkacak. Çalışanlar kendilerine daha fazla ve kaliteli zaman ayırabilecek. Rekabet daha adil olacak.

“Böyle bir korkunun bilinçaltına yerleşmesi daha kolay”

Virüsle mücadele biçimi olarak sosyal mesafenin korunması konusu sonrasında bir yaşam biçimi haline gelir mi? Geleceğin toplumunu belirler mi?

Yaşam biçimini etkileyen şeyler sosyal psikolojinin konusu. Kalıcı olup olmaması bu travmanın altında uzun süre kalıp kalmamaya bağlı. Başka travmalardan COVID-19’u ayıran en önemli özellik ise görünür olmaması. Korktuğumuz şeyler genellikle görünür şeylerdir. Ama şimdi durum farklı. Böyle bir korkunun bilinçaltına yerleşmesi daha kolay. Şundan emin olabiliriz. Artık ellerimizi çok daha iyi temizleyeceğiz. Sinemalarda, tiyatrolarda, konser, konferans salonlarında yan yana otururken bir müddet ürperti geçireceğiz. Tatile gittiğimizde kaldığımız otellerde, yemek yediğimiz restoranlarda aklımıza kalıplaşmış o soru gelecek. ‘Benden önce kim buradaydı?’ Uçaklarda daha fazla insanı bir arada oturtan ekonomik hava yolu şirketlerinin kendilerine başka iş modelleri bulmaları gerekecek.

Bu yeni dönemde hangi sektörler güçlenecek?

Tıp, biyo-teknoloji, farmakoloji, tarım, bilişim, lojistik,

eğitim, e-ticaret, finans gibi sektörler yükselirken turizm, dışarıda eğlence, tekstil gibi sektörler olumsuz etkilenecek. AVM’lerin bugünkü işlevleri tümüyle kaybolacak. Koca koca plazalarda binlerce kişiyi sırt sırta oturtup çalışma modeli terk edilecek. Her gün çocukları aynı saatte okula toplayıp, aynı müfredatı öğretmeye çalışmak eskimiş bir eğitim modeli olacak. İnsanların sağlık bilgileri kimlik bilgilerinin ayrılmaz bir parçası haline gelecek.

Yerleşen üretim tesisleri ile daha az dışa bağımlı üretim modelleri inşa edileceği konuşuluyor. Bu konuda sizlerin öngörülerini nelerdir?

Bugünün sosyo-ekonomik dünyasında bunu beklemek yersiz bir fantazi olur. Her şeyden önce, her şeyin kaynağını tek bir ülkede bulamazsınız. Yine küresel ekonomi olacak. Ama daha önce olduğu gibi insan faktörünü unutarak değil. Mallar, sermaye ve hizmetler serbestçe dolaşırken insanlar bundan muaf tutuluyordu. O durumda, zengin ülkeler yoksul ülkelerin vatandaşlarını karın tokluğuna çalıştırıp, katma değeri, markalarıyla yaratıyorlardı. Şimdi yoksul insanlar üretemezse, kendilerinin nelerden mahrum kalacaklarını gördüler. Yoksul ülkelerdeki üretimi kendi ülkelerine kaydırmak yerine, o ülkelerin vatandaşlarına daha insancıl koşullar sağlamak zorunda kalacaklar.